

ประโยค ป.ธ.๗
แปล มครเป็นไทย
สอบ วันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๓๕

๑. เหว่ หิ สมหาภูา เอตา ทสเสตวา ยั เนว สุขั น ทุกขั น โสมนสสุ สั น โทมนสสุ อัย อทุกขมสุชา เวทนาติ สกกา โหติ เอสา คหิตุ อปิจ อทุกขมสุชาย เจโตวิมุตติยา ปจฺจยทสสนคฺคณฺจาปิ เอตา วุตตาคติ เวทิตพฺพา ฯ สุขปรุพฺพานาทโย หิ ตสฺสา ปจฺจยา ฯ ยถาห ฯ จตฺตารุ โข อาวุโส ปจฺจยา อทุกขมสุชาย เจโตวิมุตติยา สมหาปตฺติยา อิธาวุโส ภิกฺขุ สุขสฺส จ ปหามา ฯเปฯ จตฺตลั ฉานั อุปสมปฺชฺช วิหฺรติ อิเม โข อาวุโส จตฺตารุ ปจฺจยา อทุกขมสุชาย เจโตวิมุตติยา สมหาปตฺติยาติ ฯ ยถา วา อณฺเวยคฺคณฺ ปหีนานิ สกกาเยทฺธิฏฺฐิอาทโย ตฺติยมคฺคสฺส วณฺณภณฺนคฺคณฺ ตคฺคณฺ ปหีนาคติ วุตตา เหว่ วณฺณภณฺนคฺคณฺมเปตฺตสฺส ฉานสฺเสตวา อิธ วุตตาคติ เวทิตพฺพา ฯ ปจฺจยมาเตน วา เอตฺถ รากโทसानั อติทฺูรภาวั ทสฺเสตฺตมเปตฺตา วุตตาคติ เวทิตพฺพา ฯ เอตาสู หิ สุขั โสมนสฺสสฺส ปจฺจโย โสมนสฺสุ รากสฺส ทุกขั โทมนสฺสสฺส ปจฺจโย โทมนสฺสุ โทสสฺส สุชาทิมมาเตน จ สปจฺจยา รากโทสา หตาคติ อติทฺูเร โหนฺตฺติติ ฯ อทุกขมสุชนฺติ ทุกฺขาภาเวน อทุกขั สุชาภาเวน อสุขั ฯ เอเตเนคฺคณฺ ทุกฺขสุขปรุฎฺฐิปรุฎฺฐิตั ตฺติยเวทนั ทิเปติ ฯ น ทุกฺขสุชาภาวมคฺคณฺ ฯ ตฺติยเวทนา นาม อทุกฺขาสฺสา อุเปกฺขาคติปิ วุจฺจติ ฯ สา อญฺญานัญฺจวิปริตานุภวณลภฺขณฺนา มหฺฉมตฺตรสา อวิภูตปจฺจปฏฺฐานา สุขนิโรธปทฺฐานาคติ เวทิตพฺพา ฯ อุเปกฺขาสติปาริสฺสุทฺธินฺติ อุเปกฺขาย ชนิตสฺสติปาริสฺสุทฺธิ ฯ อิมสฺสมิ หิ ฉานเ สฺสปริสฺสุทฺธา สติ ยา จ ตสฺสา สติยา ปาริสฺสุทฺธิ สา อุเปกฺขาย กตา น อณฺเวยน ตสฺมา เอตฺถ อุเปกฺขาสติปาริสฺสุทฺธิติ วุจฺจติ ฯ วิภฺงฺเคปิ วุตตํ อัย สติ อิมาย อุเปกฺขาย วิวฺฐา โหติ ปริสฺสุทฺธา ปริโยทาคา เตน วุจฺจติ อุเปกฺขาสติปาริสฺสุทฺธิติ ฯ

(ปรุสมนคปาสาทิกา เวรัญจกัณฺท์ หน้า ๑๗๑ - ๑๗๒)

๒. เหว่ วตฺตวเสน วิตฺถารโต อาปตฺติเกทํ ทสฺเสตวา อิทานิ ลภฺขณฺวเสน สงฺเขปโต อาปตฺติเกทณฺจ อนาปตฺติณฺจ ทสฺเสนโต เสวนาธิปรุปายติอาทิมาท ฯ ตคฺคณฺ

บุริมมเย อิตฺติยา สุฏฺโฐ สมนโน เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมตี ผสฺสํ ปฏฺวีชานาติ
 ติวฺกสมฺปตฺติยา สงฺฆาติเสโส ฯ ๑ ทุติเย นิสฺสคฺคิเยน นิสฺสคฺคิยามสเน วีย วายมิตฺวา
 อจฺจุปนเ วีย จ ผสฺสสฺส อปฏฺวีชานนโต ทฺวํกสมฺปตฺติยา ทุกกฺกั ๑ ตติเย กาเยน
 อวายมโต อนาปตฺติ ฯ ๑ โย หิ เสวนาธิปฺปาโย นิจฺจเลน กาเยน เกวลํ ผสฺสํ ปฏฺวีชานาติ
 สาหิยตี อนุโกตี ตสฺส จิตฺตฺอุปาทมตฺเต อปตฺติยา อภาวโต อนาปตฺติ ฯ ๑ จตุตฺเถ ปน
 นิสฺสคฺคิเยน นิสฺสคฺคิยามสเน วีย ผสฺสํ ปฏฺวีชานนาปี นคฺติ เกวลํ จิตฺตฺอุปาทมตฺตเมว
 ตสฺมา อนาปตฺติ ฯ ๑ โมกฺขาธิปฺปายสฺส สทฺทพฺภากาเรสุ อนาปตฺติ ฯ ๑ ๕๓๓ ปน โย อิตฺติยา
 คหิโต ตํ อตฺตโน สรีรา โมเจตฺตกาโม ปฏฺวีปฺปณามตี วา ปฺหริตี วา อัยฺ กาเยน วายมตี
 ผสฺสํ ปฏฺวีชานาติ ฯ ๑ โย อาคจฺจนฺตี ทิสฺวา ตโต มุจฺจิตฺตกาโม อุตฺตาสฺเตตฺวา ปฺลาเปตี อัยฺ
 กาเยน วายมตี น จ ผสฺสํ ปฏฺวีชานาติ ฯ ๑ โย ตาหิสํ ทิฆฺชาติกํ กาเย อารุหํ ทิสฺวา
 สณฺฑิกํ คจฺจตุ ฆฏฺฐิยมาณา อนตฺตถาย สํวตฺเตยฺยาตี น ฆฏฺฐตี อิตฺติเมว วา อจฺกํ สฺสฺมานํ
 ฌตฺวา เอสา อนตฺตโก อัยฺ มยาตี สยเมว ปกฺกมิตฺสตีตี อชานนโต วีย นิจฺจโล โหตี
 พลวิตฺติยา วา คาหํ อาลิจฺจิตฺวา คหิโต ทฺหริกฺกชฺช ปฺลายิตฺตกาโมปี สุฏฺฐุ คหิตฺตตฺตา นิจฺจโล
 โหตี อยฺฉจ น กาเยน วายมตี ผสฺสํ ปฏฺวีชานาติ ฯ ๑

(พุทธนิพนธ์คปาสาทิกา สังฆาติเสส หน้า ๓๑ - ๓๒)

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที

เฉลย ประโยค ป.ธ.๓

แปล มครเป็นไทย

พ.ศ. ๒๕๓๕

๑. ก็ พระผู้มีพระภาคเจ้า ครั้นทรงแสดงเวทนาเหล่านี้ ที่พระองค์ทรงประมวลมาไว้แล้วอย่างนี้ ย่อมสามารถให้พุทธบริษัททั้งหลายกำหนดรู้ถึงเวทนานี้ได้ว่า ธรรมชาติใด ไม่ใช่สุข ไม่ใช่ทุกข์ ไม่ใช่โสภณัส ไม่ใช่โทมนัส นี้ชื่อว่า อทุกขมสุขเวทนา ดังนี้ อีกอย่างหนึ่ง ก็ แม้เวทนา เหล่านี้ ฟังทราบว่าเป็น พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสไว้แล้ว เพื่อจะทรงแสดงปัจจัยแห่งเจโตวิมุตติ ซึ่งไม่มีทุกข์ ไม่มีสุข ๑ ความจริง การละสุขเป็นต้น ย่อมเป็นปัจจัยแห่งเจโตวิมุตติ ซึ่งไม่มีทุกข์ ไม่มีสุขนั้น ๑ สมจริง ดังที่พระขัมมทินนาเถรี กล่าวไว้ว่า ท่านผู้มีอายุ ปัจจัยแห่งการบรรลุถึงเจโตวิมุตติ ซึ่งไม่มีทุกข์ไม่มีสุข มี ๔ ประการแล คือ ท่านผู้มีอายุ ภิกษุในพระศาสนา นี้ เพราะ ละสุขด้วย ๑ ล๑ เข้าถึงจตุตถฌาน ๑ ล๑ อยู่ ท่านผู้มีอายุ ปัจจัยแห่งการบรรลุถึงเจโตวิมุตติ ซึ่งไม่มีทุกข์ไม่มีสุขมี ๔ ประการเหล่านี้แล ดังนี้เป็นต้น ๑

อีกอย่างหนึ่ง เปรียบเหมือนสังโยชน์ ๑๐ ประการ มีสักกายทิฏฐิเป็นต้น แม้ พระโสดาบันบุคคลเป็นต้นละได้แล้วในมรรคอื่น ๆ มีโสดาปัตติมรรคเป็นต้น ท่านก็กล่าวว่ ละได้แล้ว ในตติยมรรค (อนาคามีมรรค) นั้น เพื่อจะกล่าวสรรเสริญตติยมรรค ฉนใด เวทนาเหล่านี้ ฟังทราบว่าเป็น ท่านก็กล่าวไว้ในจตุตถฌานนี้ แม้เพื่อจะกล่าวสรรเสริญ (จตุตถ) ฌานนี้ ฉนนั้น ๑ อีกอย่างหนึ่ง เวทนาเหล่านี้ ฟังทราบว่าเป็น พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ แม้เพื่อจะทรงแสดงว่า ในจตุตถฌานนี้ ราคะกับโทสะมีอยู่ห่างไกล อย่างยิ่ง เพราะกำจัดปัจจัยเสียได้ ๑ แท้จริง บรรดาเวทนาเหล่านี้ สุขเป็นปัจจัยแห่ง โสภณัส โสภณัสเป็นปัจจัยแห่งราคะ ทุกข์เป็นปัจจัยแห่งโทมนัส โทมนัสเป็นปัจจัย แห่งโทสะ อนึ่ง ราคะกับโทสะพร้อมทั้งปัจจัย อันจตุตถฌานนี้กำจัดได้แล้ว เพราะกำจัดสุขเป็นต้นได้ เพราะเหตุนั้น ราคะกับโทสะเหล่านี้ จึงชื่อว่า มีอยู่ห่างไกล อย่างยิ่ง ฉนนี้แล ๑

บทว่า อทุกขมสุขี ความว่า ฌานนี้ ชื่อว่า อทุกขะ เพราะไม่มีทุกข์เวทนา ชื่อว่า อสุขะ เพราะไม่มีสุขเวทนา ๑ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงเวทนาที่สาม

ซึ่งตรงกันข้ามกับทุกขเวทนาและสุขเวทนาไว้ในฉนนี้ ด้วยบทว่า อทุกขมสุขุ นัน ๑ ทำให้ทรงแสดงเพียงความไม่มีทุกขเวทนาและสุขเวทนาไม่ ๑ เวทนาที่มีใช้ทุกขเวทนา และมีใช้สุขเวทนา ชื่อว่า เวทนาที่สาม ท่านเรียกว่า อุเบกขาเวทนา ก็มี ๑ อุเบกขาเวทนานั้น ฟังทราบว่ามีอาการที่ต่างไปจากอิฏฐารมณและอนิฏฐารมณเป็นลักษณะ มีความเป็นกลางเป็นรส มีอารมณ์อันไม่แจ่มชัดเป็นปัจจุปฏิฐาน มีความดับไปแห่งสุขเป็นปทัฐาน ๑

บทว่า อุเบกขาสติปารีสุทธิ ความว่า มีความบริสุทธิ์แห่งสติอันอุเบกขาเวทนาให้เกิดแล้ว ๑ เป็นความจริง ในฉนนี้ สติเป็นธรรมชาติบริสุทธิ์ดี และความบริสุทธิ์แห่งสตินั้น อันอุเบกขาเวทนากระทำแล้ว มีใช้ธรรมอื่นกระทำ เพราะฉะนั้น (จตุตถ) ฉนนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสเรียกว่า อุเบกขาสติปารีสุทธิ ๑ แม้ในคัมภีร์วิภังค์ พระองค์ก็ตรัสไว้ว่า สตินี้ เป็นธรรมชาติเปิดเผย บริสุทธิ์ สะอาด เพราะอุเบกขาเวทนานี้ ด้วยเหตุนี้ จึงเรียกว่า อุเบกขาสติปารีสุทธิ ดังนี้ ๑

๒. พระผู้มีพระภาคเจ้าครั้นทรงแสดงประเภทแห่งอาบัติโดยพิสดาร ด้วยอำนาจแห่งวัตถุ (คือบุคคลมีหญิงเป็นต้น) อย่างนี้แล้ว บัดนี้ เมื่อจะทรงแสดงประเภทแห่งอาบัติและอนาบัติโดยสังเขป ด้วยอำนาจแห่งลักษณะ จึงตรัสว่า **เสวนาธิป ปาโย** ดังนี้เป็นต้น ๑

บรรดานัยเหล่านั้น ในนัยแรก ภิกษุที่ถูกผู้หญิงถูกต้อง มีความประสงค์จะเสพ พยายามด้วยกาย (และ) รับรู้การสัมผัส จึงเป็นสังฆาติเสส เพราะครอบงม ๓ ๑ ในนัยที่สอง เพราะพยายาม เหมือน (พยายาม) ในการถูกต้องนิสัสคีย์วัตถุด้วยนิสัสคีย์วัตถุ และเพราะไม่รับรู้การสัมผัส เหมือน (ไม่รับรู้) ในเวลาที่มีได้ถูกต้อง จึงเป็นทุกกฏ เพราะครอบงม ๒ ๑ ในนัยที่สาม เมื่อไม่พยายามด้วยกาย จึงไม่เป็นอาบัติ จริงอยู่ ภิกษุใดมีความประสงค์จะเสพ (แต่) มีกายไม่เคลื่อนไหว รับรู้การสัมผัส คือยินดี เสวยผัสสะเพียงอย่างเดียว ภิกษุนั้นไม่เป็นอาบัติ เพราะอาบัติในเพราะเหตุเพียงเกิดความคิดขึ้นไม่มี ๑ ส่วนในนัยที่สี่ แม้การรับรู้การสัมผัสก็ไม่มีเหมือน (การรับรู้ที่ไม่มี) ในการถูกต้องนิสัสคีย์วัตถุด้วยนิสัสคีย์วัตถุ มีเพียงเกิดความคิดขึ้น อย่างเดียวเท่านั้น เพราะเหตุนี้ จึงไม่เป็นอาบัติ ๑ สำหรับภิกษุผู้มี

ความประสงค์จะให้หันตัว ไม่เป็นอาบัติในอาการทั้งปวง ฯ

ก็ ในฐานะนี้ ภิกษุใดถูกผู้หญิงจับ ต้องการจะให้ผู้หญิงคนนั้นพ้นจากร่างกายของตน จึงผลักหรือตี ภิกษุนั้น ชื่อว่า พยายามด้วยกาย (และ) รับรู้การสัมผัส ฯ

ภิกษุใดเห็นผู้หญิงเดินมา ต้องการจะพ้นจากนาง จึงตวาดให้หลบไป ภิกษุนั้น ชื่อว่า พยายามด้วยกาย แต่ไม่รับรู้การสัมผัส ฯ

ภิกษุใดเห็นทมิฬชาติเช่นนั้นเลื้อยขึ้นบนกาย ไม่ยอมสลัดทิ้ง ด้วยคิดว่า มันจะค่อย ๆ เลื้อยไป มันถูกเราสลัดทิ้งก็จะพึงเป็นไปเพื่อความพินาศ ดังนี้ก็ดี ภิกษุใดรู้ว่า ผู้หญิงแน่แท้มาถูกต้องร่างกายอยู่ จึงทำเป็นเหมือนไม่รู้ นิ่งอยู่ด้วยประสงค์ว่า นางรู้ว่า ภิกษุรูปนี้ไม่ต้องการเรา ก็จะหลีกไปเองทีเดียว ดังนี้ก็ดี ภิกษุหนุ่มที่ถูกผู้หญิงที่แข็งแรงจับกอดไว้แน่น แม้อยากจะหนี (แต่) ต้องนิ่งอยู่ เพราะถูกจับไว้แน่นก็ดี ภิกษุนั้นแล ชื่อว่า ไม่พยายามด้วยกาย แต่รับรู้การสัมผัส ฯ

พระธรรมกิตติวงศ์ สุรเดโช
สนามหลวงแผนกบาลี

วัดราชโอรสาราม แปล
ตรวจแก้.